

OD REDAKCJI

Classica Wratislaviensia. Series Altera I (2023)

<https://doi.org/10.19195/2956-8897.1.1>

Oddajemy Państwu pierwszy numer czasopisma „Classica Wratislaviensia. Series Altera”, które nawiązuje do periodyku o podobnym tytule, ukazującego się w ramach „Acta Universitatis Wratislaviensis” od 1961 do 2011 roku.

Prezentowany tom poświęcony jest niemal w całości przekładom. Kontynuujemy w ten sposób tradycję tego czasopisma, w którym często publikowane były tłumaczenia tekstów greckich i łacińskich. Przekład jest aktywnością często niedocenianą we współczesnych procedurach ewaluacji nauki, nie ulega jednak wątpliwości, że tłumaczenie tekstów z dawnych epok wymaga wysokich kompetencji filologicznych, językowej biegłości i dogłębnej znajomości kontekstu kulturowego i historycznego. Jest też cenną popularyzacją dawnej literatury, dostępnej wąskiemu gronu specjalistów.

Tom otwierają dwa artykuły poświęcone antycznej poezji łacińskiej. Autorka pierwszego z nich, Zofia Głombiowska, omówiła ułożony heksametrem anonimowy poemat *Dirae* zachowany w *Appendix Vergiliana*. Pod „filologiczną lupę” (z recenzji) została wzięta przede wszystkim druga część utworu, poświęcona dziewczynie imieniem Lidia. Badaczka przedstawiła wielorakie trudności interpretacyjne, jakich nastrocza utwór — od niejasnej struktury począwszy, przez zawilości lekcji i koniektur przyjętych w poszczególnych wydaniach, a skończywszy na przedstawieniu własnej propozycji interpretacyjnej wzbogaconej omówieniem szerokiego tła możliwych źródeł inspiracji oraz motywów wykorzystanych przez anonimowego poetę.

Z kolei Joanna Pieczonka wzięła na warsztat dwa epigramaty Marcjalisa (4, 4 oraz 6, 93), w których autor wyszydza brzydkiego zapachu bijącego od dwóch kobiet — bohaterki epigramatów, i przedstawiła podobieństwa oraz różnice zastosowanych w obu wierszach porównań. Zdaniem badaczki analogiczna struktura i zbieżność motywów w obu

epigramatach Marcjalisa nie są przypadkowe (można je odnaleźć też w innych utworach), lecz świadczą o chęci rywalizacji z samym sobą.

Kolejny dział tomu jest poświęcony przekładom. Otwiera go tekst Ewy Orłowskiej, która podjęła się tłumaczenia 29 epigramatów wotywnych Leonidasa z Tarentu. We wprowadzeniu poprzedzającym przekład autorka przedstawiła specyfikę twórczości starożytnego poety oraz trudności w oddaniu jego wierszy na język polski.

Monika Miazek-Męczyńska zaprezentowała nowe tłumaczenie elegii Owidiusza ze zbioru *Amores* (II 2) oraz opatrzyła je komentarzem i słowem wstępnym. Szczególną uwagę zwróciła badaczka na finezję, z jaką poeta połączył temat militarny z miłosnym, zabarwiając jeszcze utwór ironią.

Agnieszka Kotlińska-Toma przygotowała przekład mimu *Lubiez-nica* datowanego na II wiek po Chrystusie, odczytanego z papirusu *POxy. III 413*. Frywolna treść zachowanej we fragmentach greckiej farsy została omówiona w posłowniu z uwzględnieniem bogatej literatury przedmiotu.

Dwa ostatnie przekłady to poezje z późniejszych epok. Pierwszy przedstawia utwory mnicha Alkuina, wybitnego średniowiecznego uczonego, doradcy na dworze Karola Wielkiego. Wojciech Rucki udostępnił polskojęzycznemu odbiorcy cztery wiersze anglosaskiego zakonnika — pieśń *Do Korydona* (XXXII), eklogę *Zawody Wiosny i Zimy* (LVIII), a także dwa listy poetyckie: *Do uczniów z Yorku* (LIX) oraz *O słowiku* (LXI).

Jakub Zbądzki w ostatnim tekście w tej części czasopisma zaproponował swoją wersję tłumaczenia na język polski parafrazy heroikomicznego poematu *Batrachomyomachii* (z roku 1568) pióra Jana Siemuszowskiego. Liczący 605 wersów utwór renesansowego poety został wydany w Bolonii i był zapewne popisem talentu oraz umiejętności zdobytych w czasie studiów na Uniwersytecie Padewskim. Znana dotąd tylko w wersji łacińskiej parafraza greckiego poematu wreszcie została przybliżona polskiemu czytelnikowi.

Tom zamyka dział poświęcony recenzjom i omówieniom. Bartosz Awianowicz zrecenzował nowe dwujęzyczne wydanie *Emblematów* Andrei Alciata, do którego wprowadzenie napisał Roman Krzywy, natomiast tekst łaciński transkrybował, przełożył na język polski oraz opatrzył komentarzami Bartłomiej Czarski.

Ostatni tekst prezentowany w zbiorze jest adhortacją do tłumaczenia na język polski wydanej drukiem w 1721 roku *Historii naturalnej* Gabriela Rzączyńskiego (1664–1737), owocu wieloletniej pracy polskiego

jezuity i polihistora. Poczytne dawniej dzieło, przedstawiające dwadzieścia odrębnych traktatów o przyrodzie Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego z prowincjami przyległymi oraz zagadnienia z zakresu wiedzy medycznej (traktat XV), obecnie jest mało znane i rzadko odwołują się do niego inni badacze. Michał M. Skoczylas zachęca do przetłumaczenia *Historii Rzączyńskiego*, która jest bogatym źródłem informacji o ówczesnym stanie wiedzy akademickiej.

Zapraszamy do lektury pierwszego tomu i zachęcamy do dalszych badań nad literaturą antyczną i nowołacińską, a także do publikacji w naszym czasopiśmie.

Maria Chantry, Emilia Żybert-Pruchnicka, Ałła Brzozowska